EUROPOS PARLAMENTAS 2009 - 2014

Plenarinio posėdžio dokumentas

9.2.2011 B7-0101/2011

PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas siekiant užbaigti diskusijas dėl Komisijos pirmininko pavaduotojos-Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai

pagal Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 2 dalį

dėl įstatymo viršenybės Rusijoje

Heidi Hautala, Werner Schulz, Bart Staes, Indrek Tarand
Verts/ALE frakcijos vardu

B7-0101/2011

Europos Parlamento rezoliucija dėl įstatymo viršenybės Rusijoje

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Rusijos Federacijos, ypač į 2009 m. rugsėjo 17 d., 2009 m. lapkričio 12 d., 2010 m. birželio 17 d. ir 2010 m. spalio 21 d. rezoliucijas,

– atsižvelgdamas į Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Rusijos Federacijos partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą (PBS) ir 2008 m. prasidėjusias derybas dėl naujo ES ir Rusijos susitarimo,

– atsižvelgdamas į ES ir Rusijos konsultacijas žmogaus teisių klausimais,

– - atsižvelgdamas į Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rezoliuciją 1738 (2010) ir į 2010 m. birželio 22 d. ir 2010 m. birželio 4 d. Teisės reikalų ir žmogaus teisių komiteto pranešimą dėl teisinių priemonių, susijusių su žmogaus teisių pažeidimais Šiaurės Kaukaze,

– atsižvelgdamas į Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą, ypač į jo 14 straipsnį, kuriame nustatyta, kad kiekvienas turi teisę į sąžiningą ir viešą bylos nagrinėjimą kompetentingame, nepriklausomame ir nešališkame įstatymo įsteigtame teisme, kurio šalimi nuo 1973 m. yra ir Rusija,

– atsižvelgdamas į Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją, ypač į jos 6 straipsnį, kuriame panašiai nustatyta, kad kiekvienas turi teisę į sąžiningą ir viešą bylos nagrinėjimą per pagrįstą laiką nepriklausomame ir nešališkame įstatymo įsteigtame teisme, kurio šalimi nuo 1998 m. yra ir Rusija,

– atsižvelgdamas į Rusijos konstituciją, ypač į jos 118 straipsnį, kuriame nustatyta, kad teisingumą Rusijos Federacijoje vykdo tik teismai, ir į jos 120 straipsnį, kuriame numatyta, kad teisėjai yra nepriklausomi ir pavaldūs tik Rusijos Konstitucijai ir federalinei teisei,

– atsižvelgdamas į EP Pirmininko J. Buzeko pranešimus spaudai dėl šeštųjų Beslano tragedijos metinių 2010 m. spalio 3 d., dėl ketvirtųjų pasikėsinimo į Aną Politkovskają metinių 2010 m. spalio 6 d., dėl Michailo Chodorkovskio ir Platono Lebedevo kaltinamojo nuosprendžio ir dėl savižudžio 2010 m. spalio 10 d. įvykdyto sprogimo Vladikaukaze, Šiaurės Kaukaze,

– atsižvelgdamas į ES Pirmininko pavaduotojos ir vyriausiosios įgaliotinės 2010 m. gruodžio 30 d. pareiškimą dėl M. Chodorkovskio ir P. Lebedevo bylos,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 2 dalį,

A. kadangi po keleto pastarųjų metų bylų nagrinėjimų ir teismo procesų suabejota Rusijos

Federacijos teisminių institucijų nepriklausomumu ir nešališkumu; kadangi politinis kišimasis, procedūriniai trūkumai, korupcija, uždarumas, nesąžiningumas ir grėsmė liudininkams ir toliau labai kliudo vykdyti teisingumą Rusijoje,

B. kadangi žmogaus teisių pažeidimų tyrimai dažnai būna neveiksmingi, turi trūkumų ir baigiasi nebaudžiamumu; kadangi dėl pareigūnų veiksmų skaidrumo trūkumo plinta piktnaudžiavimas,

C. kadangi vis dar neatsakyta už Anos Politkovskajos, Natalijos Estemirovos, Anastasijos Barburovos, Stanislavo Markelovo ir Sergėjaus Magnicskio mirtis ir buvo daug kartų pranešta apie Michailo Chodorkovskio, Platono Lebedevo, Olego Orlovo, Igorio Vladimirovičiaus Izmestijevo, Michailo ir Larisos Čeprunovų, Aleksandro Kalistratovo, Aleksėjaus Sokolovo ir Aleksėjaus Nikiforovo teisminį persekiojimą,

D. kadangi 2010 m. gruodžio 30 d. Maskvos Chamovničeskio rajono teismas priėmė Michailui Chodorkovskiui ir jo verslo partneriui Platonui Lebedevui skirtą kaltinamąjį nuosprendį už turto grobstymą; kadangi tarptautiniu mastu baudžiamasis persekiojimas, bylos nagrinėjimas ir nuosprendis buvo vaizduojami kaip politiniai; kadangi tarptautinė bendruomenė griežtai kritikavo politinį kišimąsi ir spaudimą,

E. kadangi 2010 m. gruodžio 28 d. Maskvos miesto teismas Igorį Vladimirovičių Izmestijevą nuteisė kalėjimui iki gyvos galvos; kadangi I. Izmestijevas yra pirmasis senatorius, kuriam paskirta kalėjimo iki gyvos galvos bausmė; kadangi tarptautiniu lygiu buvo išreikštas susirūpinimas dėl procedūrinių pažeidimų ir politinio kišimosi,

F. kadangi bylų prieš Michailą Chodorkovskį ir Platoną Lebedevą nagrinėjimas ir nesugebėjimas pradėti tirti Sergėjaus Magnickio, Anos Politkovskajos, Natalijos Estemirovos ir Stanislavo Markelovo mirtis gadina Rusijos įvaizdį užsienyje,

G. kadangi 2010 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento rezoliucijoje dėl žmogaus teisių pasaulyje 2009 m. ir ES politikos šioje srityje ES Taryba buvo raginama apsvarstyti Rusijos pareigūnams, susijusiems su S. Magnickio mirtimi, taikytiną draudimą atvykti į ES ir turto įšaldymą; kadangi toje pačioje rezoliucijoje Europos Parlamentas nurodė, kad S. Magnickio atvejis – tai puikus pavyzdys, kad Rusijos teismų sistema turi rimtų trūkumų,

H. kadangi Rusijos ekstremistinių veiksmų įstatymas labai dažnai naudojamas prieš žmogaus teisių aktyvistus, politinius oponentus ir religines grupes; kadangi įstatyme vartojama terminija ir jo turinys nėra aiškūs bei naudojami savavališkais tikslais; kadangi šiuo požiūriu Rusijos baudžiamojo kodekso 280, 281 ir 282 straipsniai kelia didžiausią susirūpinimą; kadangi bylų dėl ekstremizmo nagrinėjimas ir minėtų straipsnių taikymas turi trūkumų ir vyko manipuliuojant teismo procedūra; kadangi 2010 m. Federalinis ekstremistinės medžiagos sąrašas buvo atnaujintas 27 kartus ir šiuo metu jame yra 748 įrašai, o Ekstremistinių organizacijų sąrašas buvo atnaujintas 2010 m. ir jame dabar yra 18 organizacijų,

I. kadangi Europos žmogaus teisių teismas daugiau nei 150 sprendimų pasmerkė Rusijos Federaciją už rimtus žmogaus teisių pažeidimus Šiaurės Kaukaze; kadangi sprendimai ir toliau įgyvendinami visiškai neatitinkant standartų; kadangi atsakomybė už sprendimų

neįgyvendinimą didžiąja dalimi tenka teisminėms institucijoms ir valdžios institucijoms,

J. kadangi teisminės ir teisėsaugos institucijos nesustabdė paplitusio nebaudžiamumo už žmogaus teisių pažeidimus Šiaurės Kaukaze; kadangi nebuvo užtikrinta jokių teisės gynimo priemonių už žmogaus teisių pažeidimus, išpuolius, nužudymus, priverstinius dingimus ir netinkamo elgesio bei savavališko sulaikymo atvejus kai kuriose Šiaurės Kaukazo dalyse; kadangi padėties Šiaurės Kaukaze normalizavimas neįmanomas neužtikrinant atsakomybės už žmogaus teisių pažeidimus ir įstatymo viršenybės atkūrimo,

K. kadangi šio regiono nepriklausomi žurnalistai, pilietinės visuomenės aktyvistai, teisininkai ir žmogaus teisių gynėjai dažnai tampa prievartos, smurto, priekabiavimo ir bauginimo aukomis, o teisėsaugos institucijų nariai riboja arba draudžia jų veiklą,

L. kadangi įvairiomis progomis Rusijos Prezidentas D. Medvedevas pažadėjo stiprinti įstatymo viršenybę ir teigė, kad jo uždavinys – sukurti visiškai nepriklausomus šiuolaikinius teismus, kurie atitiktų šalies ekonominio išsivystymo lygį,

M. kadangi 2010 m. gruodžio 7 d. ES ir Rusijos aukščiausio lygio susitikime priimtoje ES ir Rusijos partnerystėje siekiant modernizavimo pateikti konkretūs pasiūlymai dėl darbo plano ir bendradarbiavimo bei pagalbos projektai žmogaus teisių ir įstatymo viršenybės srityse,

N. kadangi ES gali sukurti tikrą partnerystę su Rusija prekybos, saugumo ir teisingumo srityse tik jei bus užtikrinta pagarba įstatymui ir teisminių institucijų nepriklausomumas ir veiksmingumas,

O. kadangi ES valstybės narės nesukūrė nuoseklios žmogaus teisių politikos Rusijos atžvilgiu; kadangi dėl ES valstybių narių žmogaus teisių politikos nenuoseklumo ir koordinavimo trūkumo ES pozicija dėl žmogaus teisių apsaugos ir skatinimo Rusijoje yra silpna,

1. mano, kad pagrindinė nebaudžiamumo Rusijos priežastis – teisminių institucijų nepriklausomumo trūkumas, ir reiškia susirūpinimą dėl pranešimų apie politinius teismo procesus, nesąžiningas procedūras ir tokių rimtų nusikaltimų kaip nužudymai, priekabiavimas ir kitoks smurtas netyrimą;

2. ragina Rusijos teismines ir teisėsaugos institucijas veiksmingai, nešališkai ir nepriklausomai atlikti savo pareigas, kad nusikaltėliai būtų nubausti; ragina Rusijos valdžios institucijas užtikrinti, kad būtų laikomasi tinkamų procedūrų vykdant visų atsakovų baudžiamąjį persekiojimą šalies teisminėje sistemoje; ragina Rusiją nuodugniai peržiūrėti vidaus teisės aktus ir teisinės praktikos taisykles;

3. ragina Rusijos teismines institucijas patraukti atsakomybėn už priekabiavimą prie žurnalistų, teisininkų ir žmogaus teisių gynėjų ir jų bauginimą atsakingus asmenis ir patraukti atsakomybėn valdžios institucijas, kurios negina ir neužtikrina jų fizinės neliečiamybės pagal atitinkamas tarptautines ir regionines žmogaus teisių priemones;

4. smerkia Maskvos Chamovničeskio rajono teismo gruodžio 30 d. priimtą Michailui Chodorkovskiui ir jo verslo partneriui Platonui Lebedevui skirtą kaltinamąjį nuosprendį

už turto grobstymą kaip politinį; griežtai smerkia politinį kišimąsi į teismo procesą; smerkia teisminių procedūrų trūkumus, kurių buvo daug, ir prokuratūros taikytą spaudimą ir grasinimus liudininkams, apie kuriuos buvo pranešta;

5. mano, kad nepaisant įstatymo viršenybės nuo 2005 m. antrą kartą priimti M. Chodorkovskiui ir P. Lebedevui skirti kaltinamieji nuosprendžiai davė lemiamą smūgį įstatymo viršenybei, o Rusijos Prezidento Dmitrijaus Medvedevo pareiškimai ir modernizavimo darbotvarkė tampa bereikšmiais;

6. atkreipia dėmesį į Prezidento D. Medvedevo sprendimą paprašyti teisės ekspertų iš Prezidento žmogaus teisių tarybos išnagrinėti M. Chodorkovskio ir P. Lebedevo bei S. Magnickio atvejus;

7. reiškia susirūpinimą dėl pranešimų apie procedūrų pažeidimus ir politinį kišimąsi nagrinėjant Igorio Vladimirovičiaus Izmestijevo bylas ir ragina Rusijos Federacijos ombudsmeną dar kartą išnagrinėti šias bylas, kad būtų pradėta baudžiamojo persekiojimo peržiūra, teismo procesas ir iš naujo priimtas nuosprendis;

8. ragina Rusijos Federacijos ombudsmeną pavesti peržiūrėti 2009 m. Europos Parlamento A. Sacharovo premijos už minties laisvę laureatui ir Žmogaus teisių centro „Memorial“ pirmininkui Olegui Orlovui skirtus kaltinimus ir Maskvos Chamovnikų rajono teisme Nr. 363 vykstantį procesą, kadangi jis kaltinamas Čečėnijos Prezidento Ramzano Kadyrovo apšmeižimu, nes teigė, kad, jo nuomone, R. Kadyrovas atsakingas už vienos pagrindinių „Memorial“ narių Natalijos Estemirovos pagrobimą ir nužudymą 2009 m. liepos 15 d. Grozne; primena, kad nebuvo atlikta jokio veiksmingo minėtos žmogžudystės tyrimo; kadangi Olegui Orlovui gresia treji metai kalėjimo;

9. dar kartą ragina Tarybą, jei Rusijos institucijos nesiims teigiamų veiksmų siekdamos bendradarbiauti ir tirti Sergėjaus Magnickio atvejį, primygtinai raginti, kad Rusijos institucijos patrauktų atsakomybėn kaltus asmenis, ir apsvarstyti galimybę uždrausti atvykti į ES Rusijos pareigūnams, kurie susiję su šia byla, bei skatina, kad ES teisėsaugos institucijos bendradarbiautų siekiant įšaldyti šių Rusijos pareigūnų bankų sąskaitas ir kitą turtą visose ES valstybėse narėse;

10. smerkia vadinamųjų 31-osios strategijos mitingų, įvykusių remiantis Rusijos konstitucijos 31 straipsniu, kuris užtikrina susirinkimų laisvę Rusijoje, teisėtų dalyvių teisminį persekiojimą; smerkia visus demonstracijos dalyviams skirtus nuosprendžius, ypač tai, kad buvusiam Ministro Pirmininko pavaduotojui Borisui Nemcovui buvo paskirtas 15 dienų suėmimas, nes jis dalyvavo gruodžio mėn. 31-osios strategijos demonstracijoje Maskvoje;

11. ragina Tarybą visapusiškai įgyvendinti minėtą 2010 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl žmogaus teisių pasaulyje 2009 m. ir ES politikos šioje srityje; ragina Tarybą nedelsiant Parlamentui pateikti šio pranešimo 120 dalies įgyvendinimo veiksmų planą ir reguliariai informuoti Parlamentą apie įgyvendinimo pažangą;

12. smerkia tai, kad teisminės institucijos plačiai naudoja neaiškiai suformuluotą Rusijos įstatymą dėl kovos su ekstremistine veikla ir ypač Rusijos baudžiamojo kodekso 280 straipsnį dėl viešų pareiškimų jėga pakeisti Rusijos Federacijos konstitucinę sistemą,

281 straipsnį dėl sabotažo ir 282 straipsnį dėl nacionalinės, rasinės ar religinės neapykantos kurstymo bei jais piktnaudžiauja;

13. smerkia 12 šiuo metu vykstančių baudžiamųjų procesų prieš Jehovos liudytojus; ypač smerkia Gorno Altaisko vietos religinės organizacijos pirmininkui Aleksandrui Kalistratovui iškeltą bylą pagal Rusijos baudžiamojo kodekso 282 straipsnio 1 dalį dėl neapykantos ar nesantaikos skatinimo ir žmogaus orumo žeminimo, nes jis platino religinę literatūrą; taip pat smerkia panašius kaltinimus, pateiktus prieš Michailą ir Larisą Čeprunovus;

14. ragina Ingušijos ombudsmeną veiksmingai ištirti Zalinos Idrisovnos Elchorojevos ir Israilo Torščhojevo dingimą per pastaruosius mėnesius ir Adamo Chamchojevo kankinimą neteisėtai jį sulaikius Ingušijoje;

15. ragina Rusiją patraukti atsakomybėn asmenis, atsakingus už Ali Džanijevo, Jusupo Dobrijevo, Junuso Dobrijevo ir Magomedo Ažijevo, kurie dingo be žinios Sankt Peterburge 2009 m. gruodžio 28 d., ir Zelimchano Achmetovičiaus Čibijevo, Magomedo Chajbulajevičiaus Israpilovo, Džamalo Zijanidovičiaus Magomedovo, Akilo Džavatchanovičiaus Abdullajevo ir Dovaro Nazimovičiaus Asadovo, kurie dingo be žinios rugsėjo 24-25 d. naktį, priverstinį dingimą; taip pat ragina Rusiją patraukti atsakomybėn asmenis, atsakingus už viešus grasinimus, pareikštus prieš Ingušijos žmogaus teisių gynėją Magomedą Mucolgovą, bei grasinimą smurtu Dagestano žmogaus teisių gynėjai Sapijat Magomedovai;

16. ragina Rusiją patraukti atsakomybėn asmenis, atsakingus už Islamo Umarpašajevo, neteisėtai sulaikyto nuo 2009 m. gruodžio 11 d. iki 2010 m. balandžio 2 d. 24-erių metų čečėno, neteisėtą sulaikymą ir kankinimą;

17. pabrėžia, kad reikia atlikti visapusiškus tyrimus siekiant užtikrinti , kad būtų taikoma atsakomybė už 2004 m. rugsėjo 1–3 d. įvykusį mokyklos Beslane užėmimą; primygtinai reikalauja, kad būtų atkurtos aukų ir aukų šeimų teisės ir kad jiems būtų suteikta tinkama kompensacija;

18. ragina Rusijos valdžios institucijas ir teismines institucijas visapusiškai įgyvendinti visus Europos žmogaus teisių teismo sprendimus ir apsaugoti ieškovus nuo priekabiavimo ir grasinimų; pabrėžia, kad turi būti atlikti nepriklausomi ir išsamūs tyrimai tai atvejais, kai Europos žmogaus teisių teismas nustato, kad ankstesni tyrimai buvo atlikti netinkamai; tvirtai pritaria Dicko Marty 2010 m. birželio 4 d. pranešime dėl teisinių priemonių, susijusių su žmogaus teisių pažeidimais Šiaurės Kaukaze, pateiktoms rekomendacijoms;

19. smerkia Rusijos valdžios institucijų sprendimą neleisti atvykti vasario 5 d. į Maskvą grįžtančiam laikraščio „Guardian“ korespondentui Luke'ui Hardingui po jo apsilankymo Jungtinėje Karalystėje ir įsodinti jį į lėktuvą, grįžtantį į Londoną, nepaisant to, kad jis turėjo reikalaujamą akreditaciją ir vizą;

20. ragina Rusiją ratifikuoti Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statutą ir JT konvenciją dėl visų asmenų apsaugos nuo prievartinio dingimo bei pabrėžia universaliosios jurisdikcijos principo stiprinimo svarbą siekiant užtikrinti atsakomybę už sunkius žmogaus teises reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus;

21. dar kartą ragina paspartinti konsultacijas žmogaus teisių klausimais Briuselyje ir Maskvoje siekiant, kad jos būtų veiksmingesnės ir duotų rezultatų, kad jose dalyvautų Rusijos teisingumo, vidaus reikalų ir užsienio reikalų ministerijos ir kad Europos Parlamentas taip pat aktyviai dalyvautų visais lygmenimis;

22. mano, kad partnerystės siekiant modernizavimo darbo planas turėtų apimti teigiamus veiksmus įstatymo viršenybės srityje kaip baudžiamųjų ir civilinių teismo bylų apeliacijų pateikimo sistemos struktūra, ir pabrėžia, kad reikia toliau rengti ir plėtoti darbo planą žmogaus teisių, įstatymo viršenybės ir kovos su korupcija srityse;

23. pabrėžia, kad įstatymo viršenybė turi būti esminė išsamaus partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimo su Rusijos Federacija, ypač kai tai susiję su realiai taikomos žmogaus teisių užtikrinimo sąlygos įtraukimu į šį susitarimą;

24. ragina ES valstybes nares parengti nuoseklią ir aiškią žmogaus teisių politiką Rusijos atžvilgiu, kuri būtų grindžiama įstatymo viršenybės, demokratijos ir žmogaus teisių principais;

25. paveda savo Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, valstybėms narėms ir Rusijos Federacijos vyriausybei bei parlamentui.